BESLUT

KOMMISSIONENS BESLUT (EU) 2017/97

av den 4 juli 2016

om det statliga stöd SA.40168 – 2015/C (f. d. SA.33584 (2013/C) (f. d. 2011/NN)) som Nederländerna har genomfört till förmån för den professionella fotbollsklubben Willem II i Tilburg

[delgivet med nr C(2016) 4061]

(Endast den nederländska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 108.2 första stycket,

med beaktande av avtalet om europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 a,

efter att i enlighet med artikel 108.2 i fördraget ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig ([1]) och med beaktande av dessa synpunkter, och

av följande skäl:

1. FÖRFARANDE

(1) Under 2010 fick kommissionen information av en medborgare om att Nederländerna hade genomfört en statlig stödåtgärd till förmån för den professionella fotbollsklubben Willem II i Tilburg. Klagomålet registrerades under nummer SA.31122. Under 2010 och 2011 mottog kommissionen också klagomål rörande åtgärder till förmån för andra professionella fotbollsklubbar i Nederländerna: MVV i Maastricht, FC Den Bosch i 's-Hertogenbosch, PSV i Eindhoven och NEC i Nijmegen. I en skrivelse till kommissionen daterad den 2 september 2011 lämnade Nederländerna kompletterande information om stödet till Willem II.

(2) Genom en skrivelse av den 6 mars 2013 underrättade kommissionen Nederländerna om sitt beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 108.2 i fördraget avseende åtgärderna till förmån för Willem II, NEC, MVV, PSV och FC Den Bosch.

(3) Kommissionens beslut att inleda förfarandet (nedan kallat *beslutet om att inleda förfarandet* offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* ([2]). Kommissionen uppmanade berörda parter att inkomma med synpunkter på åtgärderna.

(4) Nederländerna inkom med synpunkter inom ramen för förfarandet om åtgärden till förmån för Willem II i skrivelser daterade den 31 maj 2013 och den 12 november 2013. Nederländerna har också besvarat en begäran om kompletterande upplysningar i en skrivelse daterad den 11 februari 2014.

(5) Kommissionen har mottagit synpunkter på åtgärden till förmån för Willem II från en berörd part: kommunen Tilburg (nedan kallad *kommunen*). Dessa har vidarebefordrats till Nederländerna, som kommenterade dem i en skrivelse av den 12 november 2013 samt vid ett möte den 20 mars 2014.

([1]) Kommissionens beslut i ärende SA.33584 (2013/C) (f. d. 2011/NN) – Nederländerna. Stöd till vissa nederländska professionella fotbollsklubbar 2008–2011 – Uppmaning enligt artikel 108.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt att inkomma med synpunkter (EUT C 116, 23.4.2013, s. 19).

([2]) Se fotnot 1.

(6) Efter beslutet om att inleda förfarandet har granskningarna rörande de olika klubbarna i samförstånd med Nederländerna genomförts separat. Granskningen av Willem II har erhållit ärendenummer SA.40168.

2. DETALJERAD BESKRIVNING AV ÅTGÄRDEN

2.1 Stödåtgärden och stödmottagaren

(7) Det nationella fotbollsförbundet Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (nedan kallat *KNVB*) är en paraplyorganisation för fotbollsklubbar på professionell nivå och amatörnivå. Den professionella fotbollen i Nederländerna är indelad i ett system med två ligor. Säsongen 2014/2015 fanns det 38 professionella klubbar, av vilka 18 spelade i den högsta ligan (eredivisie) och 20 i den lägre (eerste divisie).

(8) Willem II grundades 1898 och har varit en professionell fotbollsklubb sedan den professionella fotbollen introducerades i Nederländerna 1954. Willem II spelar sina hemmamatcher på *Koning Willem II Stadion* (nedan kallad *stadion*) i Tilburg. 2010/2011 flyttades Willem II ned från den högsta ligan till den lägre. 2012 flyttades klubben upp igen, men sedan återigen ned 2013. År 2014 flyttades den upp till den högsta ligan igen. 2005/2006 var den senaste säsongen då Willem II spelade i en europeisk turnering (Uefa-cupen).

(9) Willem II:s nuvarande juridiska form är *Willem II Tilburg B.V.* Företaget *Willem II Tilburg B.V.* (nedan kallat *Willem II*) är mottagare av åtgärden. Det ägs av stiftelsen *Stichting Beheer Betaald Voetbalorganisatie Willem II Tilburg*. Det finns också en separat förening (*Vereniging*) med namnet Willem II. Willem II är ett medelstort företag som hade 53 anställda 2012. Räkenskapsåret 2008/2009 var omsättningen 11,4 miljoner euro och räkenskapsåret 2009/2010 omsatte företaget 9,9 miljoner euro.

(10) 2004 ingick kommunen och Willem II ett avtal, vilket innebar att kommunen övertog hela äganderätten ([3]) till stadion och hyrde ut denna till Willem II. Enligt hyreskontraktet skulle Willem II betala en årlig hyra på 1 001 731 euro plus moms och rörliga kostnader till kommunen. Hyresbeloppet grundade sig på investeringskostnaderna, en avskrivningstid på 30 år och den räntesats på 5,5 % som kommunen tillämpade vid den tidpunkt då avtalet ingicks. Villkoren i det 30-åriga hyresavtalet utformades med målet att utnyttjandet av stadion skulle bli budgetneutralt för kommunen. I punkt 51 i beslutet om att inleda förfarandet angav kommissionen att de parametrar som slogs fast vid denna tidpunkt innebar att Willem II betalade en hyra som täckte alla kostnader och att inget driftsstöd därför skulle utgå till fotbollsklubben. Hyran låg ungefär på samma nivå som för andra hyrestagare, om än något över genomsnittet. Under åren 2004–2008 klarade Willem II att betala hyran.

(11) Under fotbollssäsongen 2009/2010 fick Willem II ekonomiska problem, och i maj 2010 meddelade klubben att den var konkursmässig. Kommunen, som tidigare hade avstått från hyran för 2009, beslutade den 31 maj 2010 att sänka hyran och övriga kostnader med retroaktiv verkan till 2004. Följden av detta beslut var att det årliga belopp som fotbollsklubben skulle betala under en sexårsperiod minskade med 0,4 miljoner euro, vilket resulterade i att Willem II erhöll 2,4 miljoner euro – i två delbetalningar – från vilket belopp den utestående hyran för 2009 drogs. Ett nytt hyresavtal som ersatte 2004 års avtal ingicks den 31 oktober 2011.

(12) Kommunens beslut den 31 maj 2010 var förenat med villkoret att Willem II skulle fullgöra sina skyldigheter enligt en omstruktureringsplan som syftade till att återställa Willem II:s långsiktiga lönsamhet. Denna plan innehöll krav på finansiell kvartalsrapportering, en balanserad budget nästa fotbollssäsong, att klubben skulle finna ett sätt att rensa sin balansräkning, att det nationella fotbollförbundets normer för spelarlöner skulle följas samt att en ny ledning skulle tillsättas och en ny övervakningsstruktur utarbetas. De åtgärder som Willem II vidtog för att tillgodose dessa krav ansågs senare tillfredsställande av kommunen, som därför gjorde den andra delutbetalningen av de 2,4 miljonerna euro.

(13) Nederländerna anmälde inte sin avsikt att tillföra Willem II 2,4 miljoner euro till kommissionen i enlighet med artikel 108.3 i fördraget. Kommissionen informerades heller inte om det beslut som fattades 2009 att avstå från den årliga hyran under säsongen 2009/2010.

([3]) Innan avtalet ingicks var kommunen den juridiska ägaren till stadion och den mark den står på medan Willem II hade den ekonomiska äganderätten till stadion, som klubben hade investerat egna pengar i.

2.2 **Möjliga effekter av stödet**

(14) Nederländerna har ifrågasatt effekterna på den inre marknaden av stöd till klubbar som inte spelar fotboll på europeisk nivå. Professionella fotbollsklubbar anses dock vara företag, och omfattas av kontroll av statligt stöd. Fotbollen är en förvärvsverksamhet där tjänster utförs mot ersättning. Den höga grad av professionalitet som har utvecklats inom fotbollen har ökat dess ekonomiska betydelse ([4]).

(15) Professionella fotbollsklubbar bedriver ekonomisk verksamhet på många andra plan än genom att delta i fotbollsturneringar: de är verksamma på marknaden för spelarövergångar och de ägnar sig åt reklam, sponsring, produktförsäljning och mediatäckning. Stöd till en professionell fotbollsklubb förstärker dess ställning på alla dessa marknader, och de flesta av dessa omfattar flera medlemsstater. Om statliga medel används för att ge en professionell fotbollsklubb en selektiv fördel är det därför, oavsett i vilken liga klubben spelar, troligt att detta stöd kan snedvrida konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna i den mening som avses i artikel 107.1 i fördraget ([5]).

2.3 **Skäl för att inleda förfarandet**

(16) I beslutet om att inleda förfarandet drog kommissionen den preliminära slutsatsen att kommunen hade gett Willem II en selektiv fördel med hjälp av statliga medel, och att den således hade beviljat fotbollsklubben stöd. Kommissionen framhöll också att det är sannolikt att stödåtgärder till professionella fotbollsklubbar snedvrider konkurrensen och påverkar handeln mellan medlemsstaterna i den mening som avses i artikel 107.1 i fördraget.

(17) I beslutet om att inleda förfarandet konstaterade kommissionen att Willem II befann sig i ekonomiska svårigheter vid den tidpunkt då stödet beviljades. För att kunna avgöra om stödet var förenligt med riktlinjerna för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter ([6]) (nedan kallade *riktlinjerna*) begärde kommissionen information om huruvida alla krav i riktlinjerna var uppfyllda.

(18) Kommissionen kunde framför allt inte verifiera om villkoren i punkterna 34–37 i riktlinjerna om omstruktureringsplanens art och innehåll hade uppfyllts. Kommissionen kunde inte heller kontrollera om de kompenserande åtgärder som avses i punkterna 38–42 hade vidtagits. Vidare måste det visas att stödet hade begränsas till vad som var absolut nödvändigt, att stödmottagaren själv hade bidragit till omstruktureringen i tillräcklig omfattning och att engångsvillkoret var uppfyllt.

3. **KOMMENTARER FRÅN NEDERLÄNDERNA**

(19) Nederländerna höll inte med om att åtgärden att omstrukturera hyresavtalet för stadion utgjorde statligt stöd. Enligt Nederländerna hade kommunen i egenskap av ägare till stadion tillämpat marknadsmässiga villkor och handlat i enlighet med principerna om en fordringsägare i en marknadsekonomi och en privat investerare i en marknadsekonomi genom att befria den huvudsakliga användaren av stadion från hyra 2009 och sänka hyran och förändra andra avtalsförpliktelser med retroaktiv verkan 2010. Om Willem II hade försatts i konkurs skulle klubben ha förlorat sin licens att spela professionell fotboll. Kommunen skulle ha belastats med en fotbollsstadion som bara kunde användas för annan verksamhet till betydande investeringskostnader. Nederländerna hävdade att den lägre hyran var i linje med hyresnivån för andra stadion på andra platser och att den därför var marknadsmässig.

([4]) Mål C-325/08 Olympique Lyonnais ECLI:EU:C:2010:143, punkterna 27 och 28, mål C-19/04 P Meca-Medina and Majcen mot kommissionen ECLI:EU:C:2006:492, punkt 22, mål C-415/93 Bosman ECLI:EU:C:1995:463, punkt 73.

([5]) Kommissionens beslut i fråga om Tyskland den 20 mars 2013 angående *Multifunktionsarena der Stadt Erfurt* (ärende SA.35135 (2012/N)), punkt 12 och *Multifunktionsarena der Stadt Jena* (ärende SA.35440 (2012/N)), meddelandena i sammanfattad form i EUT C 140, 18.5.2013, s. 1, och den 2 oktober 2013 angående *Fußballstadion Chemnitz* (ärende SA.36105 (2013/N)), meddelande i sammanfattad form i EUT C 50, 21.2.2014, s. 1, punkterna 12–14. Kommissionens beslut i fråga om Spanien den 18 december 2013 avseende eventuellt statligt stöd till fyra spanska professionella fotbollsklubbar (ärende SA.29769 (2013/C)), punkt 28, Real Madrid CF (ärende SA.33754 (2013/C)), punkt 20, och påstått stöd till tre fotbollsklubbar i Valencia (ärende SA.36387 (2013/C)), punkt 16, offentliggjort i EUT C 69, 7.3.2014, s. 99.

([6]) Meddelande från kommissionen – Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter (EUT C 244, 1.10.2004, s. 2). Giltigheten för dessa riktlinjer förlängdes genom kommissionens meddelande om förlängd giltighet för gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter av den 1 oktober 2004 (EUT C 296, 2.10.2012, s. 3).

(20) I andra hand framhöll Nederländerna att även om åtgärden skulle utgöra stöd skulle den vara förenlig med den inre marknaden. Dessa argument grundade sig för det första på en skrivelse från kommissionen till Nederländerna den 11 juli 2002 om idrottsinfrastruktur. I denna skrivelse redogjorde kommissionen för vilka villkor som skulle vara uppfyllda för att den skulle anse att finansiering av idrottsinfrastruktur inte utgjorde statligt stöd. För det andra grundade sig argumenten på riktlinjerna och artikel 107.3 c i fördraget.

(21) När det gäller omstruktureringen av Willem II beskrev Nederländerna klubbens ekonomiska situation. Räkenskapsåret 2008/2009 ([7]) gjorde Willem II en förlust på 3,9 miljoner euro och hade en omsättning på 11,4 miljoner euro. Dess egna kapital [*eigen vermogen*] minskade från 4,1 till 0,2 miljoner euro. 2009/2010 ([8]) var förlusten 4,4 miljoner euro och omsättningen 9,9 miljoner euro. Trots tillskottet på 2,4 miljoner euro från kommunen minskade det egna kapitalet ytterligare, från 0,2 till – 2,1 miljoner euro.

(22) Alla professionella nederländska fotbollsklubbar behöver ha licenser från KNVB, vilka de får på vissa villkor. Ett av dessa villkor enligt systemet rör klubbens finansiella sundhet. Klubbarna måste lämna in finansiella rapporter senast den 1 november, den 1 mars och den 15 juni varje säsong, av vilka bland annat deras aktuella finansiella situation och budgeten för nästa säsong framgår. På grundval av dessa rapporter placeras klubbarna in i tre kategorier (1: otillfredsställande, 2: tillfredsställande och 3: god). Klubbar som tillhör kategori 1 kan åläggas att presentera planer för hur de ska förbättra sin ekonomi och nå kategori 2 eller 3. Om en klubb inte följer sin plan kan KNVB använda sanktioner, däribland en officiell varning, sänkta matchpoäng och i värsta fall indragning av licensen. En professionell fotbollsklubb i Nederländerna förlorar sin licens om den går i konkurs. Om en efterföljare till klubben bildas får denna inte tillträde till de professionella fotbollsligorna direkt, utan måste börja i den näst högsta amatörligan. Willem II:s svårigheter innebar att klubben riskerade att bli av med sin licens för professionell fotboll. Klubben flyttades ned till kategori 1 2010.

(23) Nederländerna ansåg att kommunens beslut att tilldela Willem II 2,4 miljoner euro mot bakgrund av dessa svårigheter var förknippat med ett antal villkor som framgick av den omstruktureringsplan som Willem II hade utarbetat ([9]). Planen syftade till att skapa en sund finansiell ställning inom 3 år. Ett annat syfte var att uppfylla KNVB:s krav för uppflyttning till kategori 2 (tillfredsställande) vid utgången av räkenskapsåret 2012/2013. KNVB flyttade klubben till denna kategori redan i december 2011.

(24) Omstruktureringsplanen inbegrep en ny ledning samt minskningar av personalen och antalet spelare. Antalet kontrakterade spelare skulle minskas, flera spelare skulle förflyttas, befintliga kontrakt skulle förlängas med lägre betalning, nya kontrakt skulle antingen ingås utan övergångsersättningar eller så skulle man hyra spelare från andra klubbar. Målet med planen var att minska kostnaderna för personal och spelare från 77 % till högst 55 %.

(25) Nio privata företag hade gått med på att låna Willem II sammanlagt 2,25 miljoner euro 2009, när de ekonomiska problemen uppstod. 2010 kunde de övertalas att förlänga lånens löptid, avstå från att driva in sina fordringar till dess att Willem II:s likviditet hade återställts och godta lägre ränta på dessa fordringar. Sex av företagen gick ännu längre och skrev ned sina fordringar med 10 %. Syftet med omstruktureringsplanen var att Willem II:s verksamhet inom tre år skulle resultera i en måttlig vinst. Planen visade sig vara realistisk. Willem II genererade vinster på cirka 0,3 miljoner euro 2010/2011 och 2011/2012 samt en mindre vinst 2012/2013. Klubbens egna kapital ökade till -1,4 miljoner euro per den 30 juni 2012, till -1,3 per den 30 juni 2013 och var positivt räkenskapsåret 2013/2014.

4. SYNPUNKTER FRÅN BERÖRDA PARTER

(26) Kommunen framförde synpunkter under förfarandet som på det stora hela var identiska med Nederländernas. Kommunen lämnade också specifika upplysningar om Willem II:s ekonomiska situation 2009 och tillställde kommissionen en studie gjord av Deloitte Financial Advisory Services i november 2013 om kostnaderna för de olika alternativ som kommunen hade 2010, som stöd för sitt synsätt att de åtgärder som beslutades 2009 och 2010 var rationella.

([7]) 30.6.2008–1.7.2009.
([8]) 30.6.2009–1.7.2010.
([9]) Plan van aanpak Willem II från den 23 juli 2010.

5. **BEDÖMNING AV ÅTGÄRDEN**

5.1 **Förekomst av statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget**

(27) Enligt artikel 107 i fördraget är statligt stöd sådant stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att ge en ekonomisk fördel till vissa företag eller viss produktion, i den utsträckning stödet påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Villkoren i artikel 107.1 i fördraget är kumulativa och för att en åtgärd ska betraktas som statligt stöd måste således alla villkor uppfyllas.

(28) På grundval av beslutet om att inleda förfarandet ska kommissionen bedöma om kommunens beslut 2009 att befria Willem II från hyra för stadion och kommunens beslut i maj 2010 att sänka hyran och andra kostnader för användningen av stadion med retroaktiv verkan utgör statligt stöd. Kommissionen konstaterar att de båda åtgärderna är intimt förknippade med varandra vad gäller kronologin, syftet och Willem II:s situation vid tidpunkten i fråga, och därför bör bedömas tillsammans.

5.1.1 *Finansiering med statliga medel*

(29) Båda åtgärderna beslutades av kommunen och har direkta finansiella konsekvenser för dess budget. Därmed inbegriper de användning av statliga medel. Transferering av statliga medel kan anta många former, såsom direkta bidrag, lån, garantier, direkta investeringar i företag och naturaförmåner. Att avstå från intäkter som staten annars skulle ha haft utgör också en transferering av statliga medel.

5.1.2 *Ekonomisk fördel*

(30) Åtgärderna måste ge Willem II en ekonomisk fördel som klubben inte hade fått under normala marknadsförhållanden. Nederländerna och kommunen hävdar att kommunen handlade i enlighet med principerna om en fordringsägare i en marknadsekonomi och en privat investerare i en marknadsekonomi och därmed inte gav Willem II någon fördel. Kommissionen håller inte med om detta, av följande skäl:

(31) När ett företags ekonomiska situation förbättras till följd av en statlig åtgärd kan man anta att det föreligger en fördel. För att bedöma detta bör man jämföra företagets ekonomiska situation efter åtgärden med den ekonomiska situation det skulle ha befunnit sig i om åtgärden inte hade vidtagits. Om åtgärden inte hade vidtagits skulle klubbens ekonomiska svårigheter ha bestått. Den skulle ha riskerat att gå i konkurs och flyttas ned till den lägre ligan. Det råder inga tvivel om att Willem II:s ekonomiska situation förbättrades markant som en följd av de granskade åtgärderna.

(32) Detta skulle inte utgöra en otillbörlig fördel om kommunen kan visa att den handlade i enlighet med principerna om en fordringsägare i en marknadsekonomi och en privat investerare i en marknadsekonomi. Kommissionen noterar att kommunen hade förvärvat full äganderätt till stadion 2004. Detta köp genomfördes till ett pris som motsvarade stadions ekonomiska värde, vilket hade fastställts med hjälp av extern expertis. Kommunen ingick hyresavtalet med Willem II 2004 fullt medveten om att stadion inte var en multifunktionell arena, utan en fotbollsstadion som bara användes av Willem II och som bara i begränsad omfattning kunde användas för annat än fotboll. Därför visste kommunen att en förutsättning för att stadion skulle utnyttjas var att Willem II kunde fortsätta att betala hyran och de övriga kostnader som angavs i avtalet. En investerare i en marknadsekonomi skulle antingen inte ha tagit denna risk alls eller endast i utbyte mot en motsvarande vinstmarginal och försäkringar om att användaren inte kunde gå i konkurs.

(33) När kommunen 2010 informerade kommunfullmäktige om att Willem II var konkursmässigt fann den också att utnyttjandet av stadion sedan 2004 bara hade varit kostnadsneutralt för den. Men medan hyresavtalet från 2004 inte genererade en rimlig vinst gjordes ändringen av hyresvillkoren med retroaktiv verkan 2010 i vetskap om att utnyttjandet sedan 2004 skulle medföra en förlust. Därmed är det uteslutet att beslutet att sänka hyran 2010 skulle vara förenligt med principen om den marknadsekonomiska investeraren. Ingen kommersiell aktör skulle gå med på retroaktiva förändringar av en hyra som gjorde att det inte fanns några utsikter till avkastning på investerat kapital.

(34) Nederländerna och kommunen hävdar emellertid också att kommunens beslut att lätta klubbens skuldbörda var förenligt med principen om en fordringsägare i en marknadsekonomi. I det sammanhanget hänvisar de till att flera stora fordringsägare avstod från delar av sina fordringar på Willem II. De hänvisar också till det avsnitt i beslutet om att inleda förfarandet där kommissionen drog slutsatsen att Arnhems kommuns åtgärder till förmån för fotbollsklubben Vitesse inte utgjorde statligt stöd.

(35) Här vill kommissionen först framhålla att besluten 2009 att befria Willem II från hyra för stadion och 2010 att sänka hyran och andra kostnader för användningen av stadion med retroaktiv verkan inte fattades samtidigt med att andra fordringsägare vidtog motsvarande åtgärder. Vidare beviljade kommunen Willem II ett belopp på 2,4 miljoner euro, mer än dubbelt så mycket som dess fordran på Willem II för ett års hyra. Kommunen krävde visserligen att Willem II skulle förhandla med andra fordringsägare för att rensa sin balansräkning, men utan att sätta upp några villkor för dessa förhandlingar som motsvarade villkoren för dess egna åtgärder. Argumentet att en konkursmässig professionell fotbollsklubb skulle förlora sin licens och att kommunen hade belastats med en fotbollsstadion som bara kunde användas för annan verksamhet till betydande investeringskostnader är inte heller övertygande. Vid en konkurs kunde en efterföljare till klubben bildas och använda stadion. Denna skulle visserligen inte få tillträde till de professionella fotbollsligorna direkt, utan måste börja i den näst högsta amatörligan, men den skulle ha utsikter att kunna använda stadion och inom överskådlig framtid ta sig upp till den professionella ligan, och därmed bidra till hyresintäkterna för stadion.

(36) Nederländerna hänvisade också till kommissionens skrivelse av den 11 juli 2002, i vilken kommissionen redogjorde för vilka villkor som skulle vara uppfyllda för att den skulle anse att finansiering av idrottsinfrastruktur inte utgjorde statligt stöd. Dessa villkor inbegriper att arenan ska ha en multifunktionell karaktär, att tillgången till den inte ska vara diskriminerande och att brukaravgifterna ska vara rimliga.

(37) I detta fall kan dessa iakttagelser emellertid inte leda till slutsatsen att Willem II inte fick en otillbörlig fördel. Man kan faktiskt ifrågasätta om argumenten i skrivelsen från den 11 juli 2002 fortfarande är relevanta, mot bakgrund av att domstolen i sin rättspraxis har ansett att offentliga investeringar i infrastruktur som görs tillgänglig för användning av allmänheten utgör statligt stöd ([10]). I det här fallet är emellertid det avgörande att kommunen och Willem II 2004 ingick ett avtal i vilket de kom överens om en årshyra på 1 001 731 euro. Om betalningen av denna hyra först ställs in i samförstånd med kommunen och hyresbeloppet sedan sänks med retroaktiv verkan ger kommunen Willem II en ekonomisk fördel som klubben normalt inte skulle ha haft och som en privat aktör hur som helst normalt inte skulle ha gett.

(38) Av dessa skäl är inte kommissionen övertygad om att kommunen handlade som en marknadsekonomisk aktör i egenskap av investerare eller fordringsägare eller bådadera. Därför drar den slutsatsen att kommunen gav finansiellt stöd för att undvika en konkurs för Willem II, vilket en privat marknadsaktör inte skulle ha gjort och vilket således utgör en fördel.

5.1.3 *Påverkan på handeln och konkurrensen*

(39) Nederländerna har ifrågasatt effekterna på den inre marknaden av stöd till klubbar som inte spelar fotboll på europeisk nivå. Såsom framhålls i skäl 14 påminner kommissionen om att professionella fotbollsklubbar betraktas som företag och omfattas av kontroll av statligt stöd. Fotbollen är en förvärvsverksamhet där tjänster utförs mot ersättning. Den höga grad av professionalitet som har utvecklats inom fotbollen har ökat dess ekonomiska betydelse.

(40) Willem II är också en potentiell deltagare i europeiska fotbollsturneringar, och har tidigare faktiskt deltagit i en sådan. I egenskap av en professionell fotbollsklubb bedriver Willem II ekonomisk verksamhet på många andra plan än genom att delta i fotbollsturneringar: den är verksam på marknaden för spelarövergångar och den ägnar sig åt reklam, sponsring, produktförsäljning och mediatäckning. Stöd till en professionell fotbollsklubb förstärker dess ställning på alla dessa marknader, och de flesta av dessa omfattar flera medlemsstater. Om statliga medel används för att ge en professionell fotbollsklubb en selektiv fördel är det därför såsom anges i skäl 15, oavsett i vilken liga klubben spelar, troligt att detta stöd kan snedvrida konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna i den mening som avses i artikel 107.1 i fördraget.

([10]) Till exempel domen den 19 december 2012 i mål C-88/11 *Mitteldeutsche Flughafen AG och Flughafen Leipzig-Halle GmbH mot kommissionen* ECLI:EU:C:2012:821.

5.2 **Bedömning enligt artikel 107.3 c i fördraget**

(41) Kommissionen måste bedöma om stödåtgärden till förmån för Willem II kan anses vara förenlig med den inre marknaden. Inga av de undantag som anges i artikel 107.2 i fördraget är tillämpliga på stödåtgärderna i fråga. När det gäller undantagen i artikel 107.3 i fördraget noterar kommissionen att inga av de nederländska regionerna omfattas av undantaget i artikel 107.3 a. Stödåtgärden i fråga kan inte heller anses främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse eller avhjälpa en allvarlig störning i den nederländska ekonomin, såsom avses i artikel 107.3 b. Stödåtgärden kan inte heller anses främja kultur eller bevara kulturarvet i den mening som avses i artikel 107.3 d.

5.2.1 *Tillämpliga riktlinjer*

(42) När det gäller undantaget i artikel 107.3 c i fördraget för stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter kan sådant stöd vara förenligt om det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.

(43) För sin bedömning av stödåtgärderna i enlighet med artikel 107.3 c i fördraget har kommissionen utfärdat ett antal förordningar, ramar, riktlinjer och meddelanden om stödformer och såväl övergripande stöd som stöd till vissa sektorer. Med tanke på att Willem II hade ekonomiska problem vid den tidpunkt då åtgärderna vidtogs och att stödet beviljades av kommunen i syfte att komma till rätta med dessa problem är det lämpligt att bedöma om kriterierna i riktlinjerna ([11]) är tillämpliga och uppfyllda.

(44) I juli 2014 offentliggjorde kommissionen nya riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av icke-finansiella företag i svårigheter ([12]). Dessa riktlinjer är emellertid inte tillämpliga på detta icke anmälda stöd som beviljades 2009 och 2010. Enligt punkt 137 i de nya riktlinjerna skulle de endast omfatta undsättnings- eller omstruktureringsstöd som beviljas utan kommissionens godkännande om stödet, eller en del av det, beviljades efter det att riktlinjerna offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning*. Enligt punkt 138 i de nya riktlinjerna ska kommissionen i alla andra fall företa granskningen på grundval av de riktlinjer som var tillämpliga när stödet beviljades, således i detta fall de riktlinjer som gällde före 2014.

5.2.2 *Willem II som ett företag i svårigheter*

(45) Enligt punkt 10 a i riktlinjerna anses ett företag med begränsat personligt ansvar för bolagsmännen befinna sig i svårigheter när mer än hälften av det tecknade kapitalet har förlorats och mer än en fjärdedel av detta kapital har förlorats under loppet av de senaste 12 månaderna. Räkenskapsåret 2008/2009 ([13]) gjorde Willem II en förlust på 3,9 miljoner euro och hade en omsättning på 11,4 miljoner euro. Dess egna kapital [*eigen vermogen*] minskade från 4,1 till 0,2 miljoner euro. 2009/2010 ([14]) var förlusten 4,4 miljoner euro och omsättningen 9,9 miljoner euro. Trots tillskottet på 2,4 miljoner euro från kommunen minskade det egna kapitalet ytterligare, från 0,2 till – 2,1 miljoner euro. Således var Willem II uppenbarligen ett företag i svårigheter. Detta bestrids inte av Nederländerna. Därför måste förenligheten hos det statliga stödet till Willem II bedömas i enlighet med riktlinjerna.

5.2.3 *Återställning av långsiktig lönsamhet*

(46) Enligt avsnitt 3.2 i riktlinjerna beviljas stödet under förutsättning att en omstruktureringsplan som återställer företagets långsiktiga lönsamhet inom en rimlig tid genomförs (se punkterna 34–37 i riktlinjerna). Kommissionen konstaterar att kommunens beslut att bevilja Willem II 2,4 miljoner euro var förknippat med ett antal villkor, såsom framhålls i skäl 12. Dessa villkor var centrala i den omstruktureringsplan som Willem II upprättade ([15]).

([11]) Se fotnot 6.
([12]) Meddelande från kommissionen – Riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av icke-finansiella företag i svårigheter (EUT C 249, 31.7.2014, s. 1).
([13]) 30.6.2008–1.7.2009.
([14]) 30.6.2009–1.7.2010.
([15]) Se fotnot 9.

(47) Planen skulle leda till en sund finansiell ställning inom 3 år och till att KNVB:s krav för att ge Willem II fortsatt licens för professionell fotboll och placera klubben i kategori 2 i slutet av räkenskapsåret 2012/2013 uppfylldes.

(48) Omstruktureringsplanen inbegrep en ny ledning samt omfattande minskningar av personalen och antalet spelare. Flera spelare förflyttades, befintliga kontrakt förlängdes med lägre betalning och nya kontrakt ingicks utan övergångsersättningar. Därmed uppnådde man en minskning av kostnaderna för personal och spelare på 30 % under de två år som följde på antagandet av planen. Vid sidan av de 2,4 miljonerna euro från kommunen tryggade Willem II fortsatta bidrag från den privata sektorn på 2,25 miljoner euro.

(49) Kommissionen anser att omstruktureringsplanen åtgärdar orsakerna till Willem II:s ekonomiska svårigheter, i synnerhet spelarkostnaderna i form av löner och övergångsersättningar. Willem II planerar besparingar i sin kärnverksamhet. Omstruktureringsplanen bygger inte på externa faktorer som Willem II kan påverka men inte helt kontrollera, såsom att hitta nya sponsorer eller öka antalet åskådare. Willem II:s ekonomiska situation och särskilt dess negativa egna kapital är oroande, men förväntningarna är att klubbens ekonomiska situation fortsätter att förbättras och att den även fortsatt ska vara en professionell fotbollsklubb. Utvecklingen visar att planen var realistisk: KNVB flyttade klubben till kategori 2 redan i december 2011. Willem II genererade ett rörelseresultat på 0,3 miljoner euro 2010/2011 och återigen 2011/2012. Därigenom ökade dess egna kapital till – 1,4 miljoner euro per den 30 juni 2012.

5.2.4 *Kompenserande åtgärder*

(50) Enligt punkterna 38–42 i riktlinjerna måste stödmottagaren vidta kompenserande åtgärder för att minimera stödets snedvridande effekter och dess negativa effekter på handelsvillkoren. I punkt 80 i beslutet om att inleda förfarandet konstaterade kommissionen att professionella fotbollsklubbar har en särställning i detta avseende och föreslog ett antal åtgärder som skulle kunna betraktas som kompenserande för professionell fotboll i den mening som avses i riktlinjerna, såsom en begränsning av antalet registrerade spelare inom de gränser som det nationella förbundet fastställer, ett lägre tak för lönerna än vad som är normalt i sektorn, ett förbud mot att betala övergångskostnader för nya spelare under en viss period eller en ökning av antalet aktiviteter till fromma för samhället. Genom att acceptera ett tak för antalet spelare eller dessas löner skulle klubben också acceptera en konkurrensnackdel i förhållande till andra klubbar som inte hade dessa begränsningar. Ett förbud mot att betala övergångskostnader begränsar urvalet av nya konkurrenskraftiga spelare.

(51) Kommissionen noterar att Willem II har minskat antalet anställda och spelare i enlighet med planen. Antalet anställda sjönk från 79 säsongen 2009/2010 till 61 säsongen 2010/2011 och 53 säsongen 2011/2012. Antalet registrerade spelare minskade från 31 till 27. Lönekostnaderna ([16]) reducerades till 48 % av omsättningen, vilket är klart under Uefas norm på 70 % för bara spelarna. Inga övergångsbetalningar görs för nya spelare under omstruktureringsperioden. Dessa åtgärder försvagade klubbens lag och bidrog därmed till att förpassa Willem II till den lägre ligan i slutet av säsongen 2010/2011, liksom 2012/2013. Kommissionen konstaterar också att klubbens utgifter till fromma för allmänheten har ökat genom att den tränar amatörspelare. Kommissionen drar slutsatsen att de kompenserande åtgärder som krävs enligt riktlinjerna har vidtagits, vilket ledde till att Willem II:s konkurrenskraft inom den professionella fotbollen försvagades.

5.2.5 *Minsta möjliga stöd*

(52) Kommissionen noterar också att omstruktureringsplanen i betydande utsträckning finansieras av externa privata företag som komplement till de interna besparingarna. Nio privata företag hade gått med på att låna ut sammanlagt 2,25 miljoner euro till Willem II 2009, när de ekonomiska problemen uppstod. År 2010 övertalades de att låta klubben fortsätta att förfoga över dessa medel och inte kräva in sina fordringar förrän Willem II kan betala tillbaka. De accepterade också en räntesänkning till 3 %. Sex av företagen övertalades att skriva ned sina fordringar med 10 %. Därmed är kravet i punkt 44 i riktlinjerna uppfyllt, att när det gäller medelstora företag som Willem II minst 40 % av omstruktureringskostnaderna ska täckas genom bidrag från stödmottagarens egna medel, inklusive extern finansiering som visar att det finns en tro på att lönsamheten kan återställas.

([16]) I Willem II:s räkenskaper görs ingen åtskillnad mellan löner till spelare och löner till andra anställda.

(53) Stödbeloppet var nödvändigt. Enligt omstruktureringsplanen skulle det leda till en måttlig vinst säsongerna 2010/2011 och 2011/2012 och långsamt öka det egna kapitalet. Detta skulle inte vara tillräckligt för att Willem II skulle kunna köpa nya spelare eller locka dem med högre löner.

5.2.6 *Övervakning och årlig rapport*

(54) Enligt punkt 49 i riktlinjerna ska medlemsstaterna lämna in regelbundna och detaljerade rapporter som visar att omstruktureringsplanen genomförs på ett riktigt sätt. Punkt 51 innehåller mindre strikta krav för små och medelstora företag, för vilka det normalt räcker att lämna in en kopia av balansräkning och resultaträkning varje år. Nederländerna har förbundit sig att lämna in dessa rapporter.

5.2.7 *Engångsvillkoret*

(55) I enlighet med punkterna 72–77 i riktlinjerna uppgav Nederländerna att Willem II inte hade mottagit undsättnings- eller omstruktureringsstöd under de tio år som föregick beviljandet av det nuvarande stödet. Nederländerna har också förbundit sig att inte ge Willem II något nytt undsättnings- eller omstruktureringsstöd under en period om tio år.

6. **SLUTSATS**

(56) Kommissionen konstaterar att Nederländerna olagligen har genomfört till förmån för Willem II i strid med artikel 108.3 i fördraget. Det statliga stöd på 2,4 miljoner euro som Willem II beviljades 2009 och 2010 uppfyller emellertid villkoren på omstruktureringsstöd i riktlinjerna och kan anses vara förenligt med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 107.3 c i fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Det statliga stöd som Nederländerna har genomfört till förmån för fotbollsklubben Willem II i Tilburg, till ett belopp av 2,4 miljoner euro, är förenligt med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 107.3 c i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till Konungariket Nederländerna.

Utfärdat i Bryssel den 4 juli 2016.

På kommissionens vägnar
Margrethe VESTAGER
Ledamot av kommissionen